ja uhkus tuliwad ta südamesse, et tema nüüd baroni tütrega wõis ümber käia ja et see nii hää meelega teda sallis.

Seda wiisi jõudis aeg hõlbsaste mööda.

Wanemaid ei läinud Martin pea enam sugugi waatama, sest et ta oma alatust seisusest liig palju häbi tundis, tema, kes ju nüüd mees oli warsti universiteedi pääle minemas.

Peagi tuli siis ka aeg kätte, et Martin studendi eksami pidi tegema. Et ta hästi koolis oli õppinud, siis läks ka see eksam talle wäga hästi korda, ja meie endine karjane oli noor kaunis student, et lust oli näha.

Wanemad kuulsiwad ka, et poeg studendiks saanud, röömustasiwad ka, aga mitte täieste. Oh kuda oleksiwad nad röömsad olnud, kui poeg endiseks lahkeks nende wastu oleks jäänud. Nad kirjutasiwad talle, et ta neid pidi ka nüüd waatama tulema. Martin peitis wanemate kirja hoolega ära, et keegi ei näeks, Eesti keeli kirja tema juures olemast. Tema oleks ju sest pidanud häbenema. Ialgi ei rääkinud ta enam Eesti keelt, sest et sest keelest millalgi elu-asja ei pidanud saama, nagu ta tihti oli kuulnud ja ka ise arwanud. Ta oli ju üksi talupoegade keel, mis üks kord koguni maa päält peab ära kaduma. See pidi tema arwates pea sündima.

Need ja nende sarnased mõtted oliwad Martini südames, ja ta tegi neid ka tihti kõneks.

Wõib isegi arwata, et ta selle pärast mitte hää meelega wanemate juure ei läinud. Aga lapselik

tundmine ei olnud weel koguni tema seest kadunud, selle pärast läks ta ometi. Aga ta jäi waewalt kaheks päewaks nende juure ja hoidis ennast warjul, et keegi teda ses sauna-urtsikus ei näeks, teda, kes ju linna hiilgawates saalides pidudel ja wõerusel oli olnud.

Isa julges ka üks kord küsida, miks ta enam nii lahke oma wanemate wasta ei ole, kui enne, ja miks ta neid nüüd arwa waatama tuleb. Martin sai selle üle koguni wihaseks ja ähwardas ei ialgi enam tulla. Ta ütles: „Kas te ei tea, et see mulle enam ei sünni sauna-urtsikusse tulla, kui ma juba nii kõrgesse olen saanud. Mis pean ma siin tegema? Oma riided ära määrima! Ka ei ole siin inimesi, kellega ma wõiksin oma mõistuse järel juttu ajada ja kõneleda!“

Isa sai kurwaks, pööris end ära, ja ütles ärdalt: „Jah enne oli sul siin kõik wäga hää, ja mina ja su ema oli sulle tark küll, aga nüüd ei wõi ja mitte lahket ehk mõistlikku sõna meiega rääkida!“

Peagi läks poeg jälle ühte teisi kohta ühe oma kooli sõbra juure seniks, kuni universiteet hakkab.

Martin oli nüüd studendi eksami ära teinud ja pidi universiteedi pääle minema. Esimine küsimine oli, kuda ta sääl tahtis edasi saada. Teadmata oli, kas baroni proua weel suure-kooli pääl talle abi lubab anda, wõi ei. Mõisa proua juure ei julgenud ta minna, sest et ta wäga selgeste teadis, et proua temale ilma baroni teadmata abi oli annud ja et baron tema koolitust sugugi ei olnud soowinud. Selle pärast ei teadnud baron ka siia maani sugugi,

Eesti rahwa Kasuline Kalender 1878, lk. 22